

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ

Ενημερωτικό Δελτίο • Απρίλιος 1987 • Αριθμ. φύλλου 5

730 06 Κολυμπάρι Χανιά - GREECE

META TAYTA

Το κείμενο αυτό γράφεται την ώρα που η κρίση στις σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας βρίσκεται στη μέγιστη μέχρι σήμερα ένταση της. Ευχή μας θα ήταν να έχουν εμφανισθεί σημεία δημιουργικής υπέρβασης όταν θα φθάσει αυτό το φύλλο στα χέρια των αναγνωστών μας.

Η σχετικά πρόσφατη προσωπική εμπειρία μας μαρτυρεί πως η από ετών υπολανθάνουσα κρίση ήταν δυνατό να αποφευχθεί. Όχι βέβαια με την τακτική της στρουθοκαμήλου. Άλλα με την εξομάλυνση των υπαρκτών σημείων τριβής, στα πλαίσια όντως συναινετικών διαδικασιών.

Δεν γνωρίζουμε αν η σημερινή κρίση ήταν πράγματι αναπόφευκτη. Σίγουρο είναι πως με την εκδήλωσή της αποκαλύφθηκαν και έγιναν βαθύτερες μερικές από τις επί έτη ανοιχτές πληγές ολόκληρου του κοινωνικού μας σώματος, στο οποίο προστέθηκαν και καινούριες, όχι λιγότερο οδυνηρές από τις προϋπάρχουσες. Σίγουρο είναι επίσης, ότι δεν αιφνιδιάσει κανέναν η κρίση, τουλάχιστο κανέναν από εκείνους, που γνωρίζουν τις συγκρουόμενες πραγματικότητες και μάλιστα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα. Ούτε θα μας αιφνιδιάσει, βέβαια, πια η οποιαδήποτε επιδείνωσή της. Θέλομε, ωστόσο, να πιστεύομε, πως δεν υπάρχει έστω και ένας υπεύθυνος άνθρωπος στη Χώρα μας, που να διακατέχεται από το αίσθημα του νικητή και να απεύχεται την έξοδο από την κρίση.

Με αυτή την πεποίθηση ευχόμαστε να λειτουργήσει αποτελεσματικά και το ταχύτερο δυνατό η δημιουργική υπέρβαση, για την οποία μιλήσαμε στην αρχή. Άλλα να μη λειτουργήσει με μορφή «στοχαστικών συμβιβασμών», όπως θα έλεγε ο ποιητής. Γιατί αυτό θα προκαλούσε διαιώνιση και διεύρυνση της κρίσης. Η υπέρβαση μπορεί να είναι δημιουργική μόνο με την υπεύθυνη αξιοποίηση της κρίσης τόσον από τους ηγέτες όλων των πλευρών, όσο και κυρίως από το σύνολο του λαού μας, τον «πιστού» και τον «ἀπιστού»! Μια κρίση αξιοποιείται δημιουργικά, όταν αποκαλύπτεται, αδυσώπητα και ωμά, η φύση και η έκτασή της. Στη συγκεκριμένη περίπτωση κανείς δεν μπορεί να αμφιβάλλει πως η κρίση οφείλεται σε συσσώρευση εκκλησιαστικών προβλημάτων, που παρέμειναν άλυτα επί πολλές δεκαετίες, όχι χωρίς ευθύνη και της Πολιτείας, αλλά και σε βαθιά και εκτεταμένη αλλοτρίωση τόσο θεμελιακών θεσμών αυτού του τόπου, όσο, δυστυχώς, και της αυτοσυγειδησίας ενός σημαντικού μέρους του λαού μας. Η μακροπρόθεσμη

Έργο της S. Cameron

-Τι είναι η κόλαση;

-Το να είναι οι άνθρωποι δεμένοι πλάτη με πλάτη, έτσι που ο ένας να μη μπορεί να βλέπει το πρόσωπο του άλλου!

(Αββάς Μακάριος της Αιγύπτου)

αντιμετώπιση της κρίσης δεν μπορεί, επομένως, να επιτευχθεί με οποιεσδήποτε εξωραιϊστικές μεθοδεύσεις. Άλλ' ούτε και με την αμφισβήτηση ἡ την παραβίαση δεδομένων ρόλων.

Θα ήταν τραγικό π.χ. να αποδειχθεί ως αληθινός ο ισχυρισμός, πως η εκκλησιαστική Ιεραρχία αμφισβητεί εσκεμμένα τη συνταγματική νομιμότητα. Όχι λιγότερο τραγικό θα ήταν όμως επίσης, να παρασυρθούν πολιτειακοί φορείς στην οπισθοδρομική αυτοσυνειδησία του «**επισκόπου των εκτός**» και να επιμείνουν μάλιστα να επισκοπεύσουν και τα ενδότερα! Μια τέτοια επιμονή αναπόφευκτο είναι ν' αναγκάσει το συνειδητό χριστιανό να αντιδράσει τουλάχιστο με την έννοια της απόφασης που έλαβε στα πλαίσια της κρίσης η Ιερά Επαρχιακή Σύνοδος Κρήτης: Στοχεύοντας σίγουρα προς τη σωστή κατεύθυνση, μίλησε πρόσφατα για υπακοή στο αληθινό Σύνταγμά της, που είναι «ο εναγγελικός νόμος και οι ιεροί κανόνες». Αυτό σημαίνει διάθεση επαναγωγής στο βάθος και συνετή προσήλωση στην αρχή εκείνη, που αποτελεί το κατ' εξοχήν κέντρον αναφοράς της ζωής του χριστιανού, σε σχέση με το οποίο και οφείλει να πολιτεύεται. Φυσικά, εφαρμόζοντας αυτό το ύπατο κριτήριο, προκειμένου να οριοθετήσει το χώρο και τον τρόπο ύπαρξής του μέσα στον «κόσμο», το εκκλησιαστικό σώμα δεν αποκλείεται να βρεθεί πράγματι στην ανάγκη να πειθαρχήσει στην εντολή του Θεού και όχι σε κελεύσματα ανθρώπων. Σε μια τέτοια περίπτωση ακραίας πόλωσης δεν θα έχει βέβαια άλλη επιλογή, από του να οδεύσει προς «κρανίου τόπον».

Το ίδιο ύπατο κριτήριο, από την άλλη μεριά, θα πρέπει να προφυλάξει την ηγεσία της Εκκλησίας και τον πιστό λαό από τον έντονα ελκυστικό πειρασμό της αποδοχής κοσμικών κριτηρίων, κινήτρων και στηριγμάτων. Βέβαια, η κρίση έδειξε κυρίως την έκταση και το ρυθμό κατάρρευσης πολλών αυτονοήτων του εκκλησιαστικού και του εθνικού μας βίου. Παρ' όλα αυτά φαίνεται πως απουσιάζουν τραγικά από τον τόπο η σοβαρότητα και η τόλμη που θα έπρεπε να υπάρχουν ώστε να επιχειρηθεί η αναγκαία τομή. Έτσι ελλοχεύει ο κίνδυνος να παραμείνουμε και πάλι στην επιφάνεια των πραγμάτων και σε κάποιες τελικά ανώδυνες «διευθετήσεις». Αν, αντίθετα, η εκτίμησή μας αυτή είναι εσφαλμένη, αν δηλ. γίνει από όλες τις πλευρές κατανοητό, ότι ο τόπος έχει εισέλισσό μενη επανάσταση, που επιβάλλει υπεύθυνη τοποθέτηση, τότε:

– Η Εκκλησία μας (κλήρος και λαός) καλείται να ανασυντάξει τις δυνάμεις της, όχι για κάποια «γιγαντομαχία» συγκρουόμενων εξουσιών, αλλά για κενωτική και σταυρική διακονία, που προϋποθέτει μετάνοια, ανακαίνιση δομών, μεθόδων, φρονήματος και νοοτροπίας και ολοκληρωτική υπακοή στη μόνη νόμιμη κεφαλή της Εκκλησίας, δηλ. στο Χριστό, ενώ

– Οι φορείς της Πολιτείας μας είναι υποχρεωμένοι να ξανασκεφθούν τη δική τους συνυπευθυνότητα για την όποια «κακοδαιμονία» των εκκλησιαστικών μας πραγμάτων. Να αποδεσμευθούν από τη στείρα νομικιστική αντιμετώπιση των ριζωμάτων του Γένους. Και να διερωτηθούν ως πού μπορεί να εκταθεί η εκκοσμικευση του πολιτειακού και του εκκλησιαστικού μας βίου, χωρίς βαριές συνέπειες για τη ζωή του λαού μας και το μέλλον του τόπου.

Γράφοντας από τη σκοπιά ενός Ιδρύματος διαλογικής αποστολής και διανθρώπινης κοινωνίας επιμένουμε –ΠΑΡΑ ΠΑΝΤΑ ΤΑΥΤΑ!– στην ανάγκη να συνεχισθεί (να αρχίσει;) ο διάλογος.

Α.Κ.Π. - dokimi

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ Α' Ζηήνου 1987

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

845 9: Στη γη των προγόνων

Ημερίδα με παιδιά κρητικών οικογενειών Αυστραλίας (πρβλ. 762).

16: Ξενάγηση καθηγητών – μαθητών Γ' τάξης του Λυκείου Κολυμπαρίου.

846 24-25: Μέθοδοι διδασκαλίας ξένων γλωσσών

Επιμορφωτικό σεμινάριο του Ινστιτούτου Γκαίτε για όσους διδάσκουν τη γερμανική γλώσσα στον τόπο μας.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

847 7: Τεχνική εκπαίδευση και πνευματικός βίος

Ημερίδα με καθηγητές του Τεχνικού Λυκείου Καστελλίου, ύστερ από πρωτοβουλία του Αρχιμ. π. Γαβριήλ Νικηφορίδη.

848 9-12: ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ: Αυθεντικότητα και παραμορφώσεις

Πρώτο Παγκρήτιο συνέδριο. Οργανώθηκε με τη συμπαράσταση του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών. Πήραν μέρος συνολικά περίπου 500 άτομα. Ύστερα από τον Αγιασμό και προσφώνηση από τον Σεβασμ. Ειρηναίο*, εισηγήθηκαν τα θέματα οι: καθηγ. Γ. Αμαργιανάκης* (ΚΡΗΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ: Αυθεντικότητα και παραμορφώσεις), Λ. Λιάβας (Λαϊκά μουσικά όργανα της Κρήτης), καθηγ. Γ. Παπανικολάου (Αισθητική του ήχου – Σύγχρονες παραμορφώσεις), Ι. Κακριδής (Ο ποιητικός λόγος της Κρήτης: Χαρακτηριστικά και σύγχρονα προβλήματα), Αλέξ. Παπαδερός* (εόρτιος και ανέορτος βίος), ιατρός Δ. Καρτάκης (Θορυβώδεις διασκεδάσεις: συνέπειες για την ανθρώπινη υγεία και κοινωνικότητα). Με την ευκαιρία αυτή επιδόθηκε στον καθηγητή Ιωάννη Κακριδή το έμβλημα της Ο.Α.Κ., ως συμβολική αναγνώριση της προσφοράς του στην επιστήμη και τον πνευματικό βίο του έθνους.

849 11-15: Από τα πέρατα της Οικουμένης

Φιλοξενία στελεχών της Χριστ. Ακαδημίας του Κυότο της Ιαπωνίας, που είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τον τόπο μας και να ανταλλάξουν εμπειρίες με το προσωπικό της Ο.Α.Κ.

850 15: Συνάντηση προγραμματισμού

Ημερίδα Διοικ. Συμβουλίων των Γυναικείων Συλλόγων Κισάμου και Σελίνου (πρόγραμμα της Ιεράς Μητροπόλεως μας).

*μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής, στην οποία μετείχαν επίσης οι: Φ. Ανωγειανάκης, Θ. Αντωνακάκης, Στ. Αποστολάκης και Κ. Μουντάκης.

ΜΑΡΤΙΟΣ

851 1-2: Εορτή και περισυλλογή

Καθηγητές του Πανεπιστημίου Κρήτης και μέλη των οικογενειών τους συνεορτάζουν μαζί μας, για δεύτερο χρόνο, την Κυριακή της Τυρινής και την Καθαρά Δευτέρα. Συναποφασίζεται να επαναλαμβάνεται η συνάντηση αυτή μία ή δύο φορές κάθε χρόνο και να προσκαλούνται από την Ο.Α.Κ. Καθηγητές του Πανεπιστημίου και του Πολυτεχνείου Κρήτης για διαπροσωπική κοινωνία και συζήτηση θεμάτων των Α.Ε.Ι. της Κρήτης.

Οι φιλοξενούμενοι μας από την Ιαπωνία

2-6: Ενημερωτική επίσκεψη του Αντιπροέδρου της Ευαγ. Εκκλησίας της Βεστφαλίας Δρος W. Martens και ανωτ. στελεχών της Εκκλησίας αυτής.

852 6-8: Θεολογία και Φιλοσοφία στη μεταπολεμική Ελλάδα

Η καθιερωμένη επίσημη εορτή της Ο.Α.Κ. κατά την ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ συνδυάσθηκε με συνέδριο τιμής και μνήμης των Π. ΝΕΛΛΑ, Ν. ΝΗΣΙΩΤΗ, Β. ΣΤΟΓΙΑΝΝΟΥ και Β. ΤΑΤΑΚΗ, καθώς και με Αρχιερατικό μνημόσυνο στη Μονή Γωνιάς υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των παραπάνω αοιδίμων φίλων του Ιδρύματος και των Κρητών θεολόγων Ν. ΟΡΝΕΡΑΚΗ και Θ. ΠΡΟΒΑΤΑΚΗ. Ύστερ από εισαγωγικές ομιλίες του Σεβασμ. Ειρηναίου και του Α. Παπαδερού, τα θέματα του συνέδριου εισηγήθηκαν οι: Λ. Μπενάκης (Β.Ν. ΤΑΤΑΚΗΣ – Νέα εποχή στη σπουδή της βυζαντινής φιλοσοφίας και της χριστιανικής σκέψης σε σχέση με την ελληνική παιδεία), Α. Παπαθανασίου (Οι κοινωνικές διαστάσεις της πατερικής θεολογίας στο έργο του Π. ΝΕΛΛΑ), Ι. Καραβίδόπουλος (Ο.Β. ΣΤΟΓΙΑΝΝΟΣ και η επιστημονική έρευνα της Καινής Διαθήκης στη μεταπολεμική Ελλάδα). Ο Μ. Μπέγζος (που επρόκειτο να εισηγηθεί το θέμα «Ο Ν. ΝΗΣΙΩΤΗΣ και η Φιλοσοφία της Θρησκείας στην

Ελλάδων) εμποδίσθηκε από την κακοκαιρία να έλθει στην Κρήτη. Σύντομη αναφορά στην προσωπικότητα και το έργο του αείμνηστου *N. Νησιώτη* έκαμαν οι *Στ. Παπαλεξανδρόπουλος* και *A. Παπαδέρος*.

Την Κυριακή της Ορθοδοξίας έγινε και η τελετή παραδόσεως στην Ο.Α.Κ. της ελληνικής και λατινικής σειράς της *Πατρολογίας του Migne* και άλλων πολύτιμων έργων (συνολικά 902 τόμων!) από την ολλανδική μοναστική αδελφότητα των Αδελφών της «Μητρός του Ελέους» («MOEDER VAN BARMHARTIGEID»). Η δωρεά έγινε ύστερ' από σύσταση του Σεβασμ. Καρδιναλίου Ιωάννου WILLEBRANDS και με τη φροντίδα του π. Πέτρου Ντυπρέ, μέλους της Ο.Α.Κ. Με την ευκαιρία αυτή ήλθαν στην Κρήτη και απηύθυναν χαιρετισμό κατά την τελετή ο π. *Ελευθέριος Φορτίνος*, στέλεχος της Γραμματείας του Βατικανού για την προαγωγή της ενότητας των Χριστιανών και ο Γεν. Ηγούμενος της αδελφότητας *W. Verschuren*, τον οποίο συνόδευσαν τα μέλη αυτής *E. Goossens*, και *G. Doene*. Ο Σεβ. *Ειρηναίος* ευχαρίστησε για την πολύτιμη δωρεά και επέδωσε στο Γεν. Ηγούμενο το έμβλημα του Ιδρύματος.

11-19: Ενημερωτική επίσκεψη του *C. M. Boerma*, στελέχους του Π.Σ.Ε., που συντάσσει μελέτη με θέμα: «Η Εκκλησία και οι φτωχοί στην Ευρώπη».

13: Ενημέρωση Ομάδας Αντιστασιακών της περιόδου 1941-1945. Ειστηγούνται να αναλάβει η Ο.Α.Κ. πρωτοβουλία για καλύτερη επικοινωνία μεταξύ όλων των αντιστασιακών Οργανώσεων της περιόδου εκείνης.

853 13-15: Ο Έλληνας Εκπαιδευτικός στον κόσμο που έρχεται

Σεμινάριο σπουδαστών της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Ηρακλείου, ύστερ' από πρωτοβουλία του Καθηγ. *N. Ανδρουλιδάκη*. Τα θέματα εισηγήθηκαν οι Σεβασμ. Μητροπολίτες Κισάμου και Σελίνου *Ειρηναίος* (στην έδρα του), Κυδωνίας και Αποκορώνου *Ειρηναίος*, ο *A. Παπαδέρος* και ο *C. Boerma*.

854 21-27: Neural Repair

Διεθνές συνέδριο Νευροβιολόγων, που εξετάζουν τα νεότερα επιτεύγματα στον τομέα των μηχανισμών ανανέωσης του νευρικού συστήματος.

855 30-31: Πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα σήμερα.

Σεμινάριο της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθεκαρίων, σε συνεργασία με τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κρήτης.

30 : Γ' τάξη Τεχνικού Λυκείου (Αθήνα).

Ξενάγηση.

30 : Γυμνάσιο Αργυρουπόλεως Ρεθύμνου.

Ξενάγηση.

ΠΡΟΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

● Αδελφοί Πατέρες της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας: Στρέφομε σήμερα τη σκέψη μας στην 7η Οικουμενική Σύνοδο, με τις αποφάσεις της οποίας προετοιμάσθηκε ο δρόμος για την οριστική κατάπαυση της εικονομαχίας με τη Σύνοδο της Κωνσταντινουπόλεως του 843, με την οποία έγινε η οριστική αναστήλωση των ιερών εικόνων, που ανήκουν επίσης στην παράδοση και τη ζωή της αδιαίρετης Εκκλησίας.

● Τη Σύνοδο εκείνη την κάναμε μαζί, Καθολικοί και Ορθόδοξοι, πριν 1.200 χρόνια. Ήταν η τελευταία, πριν από το Σχίσμα, οικουμενική μας συνάντηση. Το Απολυτίκιο της ημέρας «Την άχραντον εικόνα σου προσκυνούμεν, Αγαθέ, αιτούμενοι συγχώρησιν των πταισμάτων ημών...», ομιλεί για συγγνώμη και επανόρθωση πταισμάτων και παραλείψεων.

● Ας ευχηθούμε λοιπόν και σ' αυτή την επίσημη ημέρα, να συγχωρήσει ο Θεός τα σφάλματα του χωρισμού και της μισαλλοδοξίας, που πλήγωσαν την Εκκλησία του Χριστού, και να συναντηθούμε και πάλι σε μια νέα Παγχριστιανική Σύνοδο, που όχι μόνο θα αποκαταστήσει τη χριστιανική ενότητα και συνεργασία μας, αλλά θα συμβάλει και στην ειρήνη των λαών του σημερινού κόσμου, πράγμα που αποτελεί πανανθρώπινο πόθο των καιρών μας.

● Η τρίτη χριστιανική χιλιετία, που έρχεται σε λίγο, πρέπει να είναι η χιλιετία της χριστιανικής ενότητας και της «ειρήνης του σύμπαντος κόσμου»!

ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΕΛΕΟΥΣ

● Συναντώμεθα σε μια μακρά παράδοση, όταν και σήμερα αναγόμαστε στην πηγή κάθε ελέους και ζητούμε από τη Θεοτόκο να είναι οδηγός μας.

● Μια σημαντική πηγή για την κοινή γραπτή παράδοσή μας υπάρχει στη συλλογή του *Migne* και συγκεκριμένα στους Έλληνες και Λατίνους Πατέρες. Τα κείμενά τους μας παρέχουν άφθονη και πλούσια κατανόηση, γεμάτη έμπνευση για τις Εκκλησίες της Ανατολής και της Δύσης.

● Είμαστε λοιπόν ευγνώμονες για το γεγονός, ότι μπορούμε να προσφέρουμε στην Ορθ. Ακαδημία τη συλλογή μας του *Migne*, ως συμβολική χειρονομία, ως ένα σημείο για το ότι είμαστε μαζί σας από παλιά. Θέλουμε να σας δώσουμε ένα καθαρό δείγμα της αδελφικής μας αγάπης για σας και της ειλικρινούς επιθυμίας ολόκληρης της Ρωμαιο-Καθολικής Εκκλησίας για τη χριστιανική ενότητα.

Ο ΝΕΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

† Πατριάρχης Αλεξανδρείας Μακαρίος Γερμανός Βασιλείου Ιωάννης Σεβασμού

Ιορδαρίαν και αὖτε τῷ Θεῷ
και Πατέρι σὺν αὐτῷ Μοναχεῖται θέντος γένους
και τῷ βιονομίῳ και ταυτίᾳ θέντος
πεντακοσίου, επὶ τῷ οὔτερῷ
τούτῳ τῷ βιονομίῳ ήταν, τούτος Αγιωτάτος
Πρωταρχείος τοῦ τοῦ Θεοῦ ήταν
Ἐκκλησιῶν, μαρτυρίαν παρέκοψεν
τεφέντος πολλῆν ἀδελφείαν και εἰκό-
νικαν ἐκδόσεσθαι, ἀπὸ δὲ τοῦ καρδιᾶ,
λέ τὸν δι' ἄριν ἀδελφεῦν παρεῖπεν
αὐτὸν μετὰ ήταν, ἐπὶ τῷ ὕδρῳ τούτῳ
τῆς Αγίας Καρολίνης τοῦ Αγίου Αδελφοῦ Θέ-
οῦ Ιησοῦ, ἐν Μάρκῳ σ' ἀνέργητον,
"ό τοῦ Πέντεου αιτεόμενον", πεπον-
τούμενον, λάσι, δέ τοις αὐτοῖς συνεπάθετο-
σις Ηβίν και τῷ Ταῦ τῷ Θεῷ τὸν
Πατιωταρχεῖον τοι διεπιγράφειν λέ-
πεσσον εἰχειν.

*✓ Ιεραρχείου Μαρκάριου
ἐπὶ διεργή τῆς τοῦ Αγίου Αδελφοῦ
η' μαρτίου αποτέλεσμα*

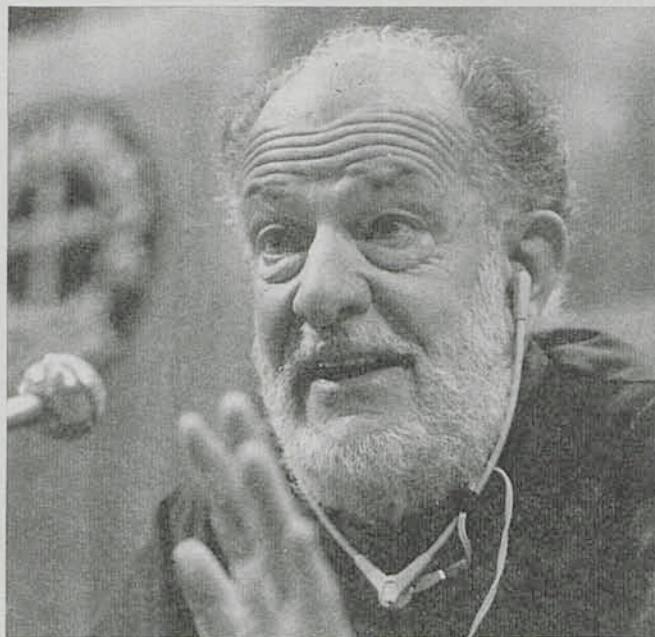
Κατά τις ενθρονιστήριες τελετές, που έγιναν στο Κάιρο την Κυριακή, 15 Μαρτίου, ἔλαβε μέρος και ο Α. Παπαδερός, ως εκπρόσωπος της Ο.Α.Κ., αλλά και του Συμβουλίου Ευρω- παϊκών Εκκλησιών (ΚΕΚ). Στη σχετική προσφώνησή του προς τον Πατριάρχη ο Α. Παπαδερός είπε μεταξύ άλλων:

Σημείωση για τη σελ. 36

–Το κείμενο υπό τον τίτλο "ΠΡΟΣ ΑΓΙΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ" είναι απόσπασμα από την προαμύνηση του Σεβασμ. Μητροπ. Κισάμου και Σελίνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ κατά την παραλαβή της Πατρολογίας (εκδ. αριθμ. 852).

–Το επόμενο κείμενο υπό τον τίτλο "ΣΤΗΝ ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΕΛΕΟΥΣ" είναι απόσπασμα από την προαμύνηση του π. Verschuren στην ίδια εκδήλωση.

Ίδρυμά μας, διότι μπορεί να υπολογίζει και στο μέλλον, ότι φωτισμένοι ηγέτες της Ορθοδοξίας, όπως η Μακαριότητά Σας, θα φωτίζουν και το δικό του δρόμο και θα χειραγωγούν με πατρική αγάπη τα βήματά του.

Αφού κινήθηκε με άνεση στην οικουμενική και τη διεθνή σκηνή, όπου ασκήθηκε επί έτη στο να αντιλαμβάνεται τις γλώσσες των ανθρώπων και τα μηνύματα των καιρών, αλλά και στο να διατρανώνει πειστικά τη δική του φωνή, ο από Καρθαγένης Μακαρ. Πατριάρχης Αλεξανδρείας ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ Γ' καλείται τώρα να υπομνήσει «όπου δει» από την υψηλής ευθύνης καθέδρα του Αγίου Μάρκου:

«ΒΛΕΠΕΤΕ, ΑΓΡΥΠΝΕΙΤΕ...» (Μάρκ. 13,33)

● Στο δικό Σας δυσχερή δρόμο, Μακαριώτατε, Σας συνοδεύομε με τις καλύτερες ευχές μας ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Κισάμου και Σελίνου κ. Ειρηναίος, Πρόεδρος του Διοικ. Συμβουλίου της Ορθοδόξου Ακαδημίας, τα μέλη αυτού και οι συνεργάτες μου.

● Οι από αιώνων ιστορικοί δεσμοί της Κρήτης με το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, αλλά και η προσωπική Σας επικοινωνία κατά τα τελευταία χρόνια με τον κρητικό λαό, εξηγούν την ανταπόκριση που βρήκε και στην Κρήτη, όπως διαπιστώσαμε, το πρόσφατο εμπνευσμένο μήνυμά Σας προς τον ελληνικό λαό. Όπως φαίνεται, το μήνυμα αυτό αιφνιδίασε εκείνους που δεν Σας ενωούσαν, ενώ επιβεβαίωσε πλήρως την πεποιθηση των γνωστών και των φίλων Σας, ότι εγκαινιάζεται μια νέα δυναμική περίοδος στη ζωή, τη διακονία και τη μαρτυρία του παλαιόφατου Θρόνου του Αγίου Μάρκου... Επιθυμία και απόφασή μας είναι να θέσουμε στη διάθεσή Σας όλες μας τις δυνάμεις, προς ενίσχυση και προαγωγή του ιεραποστολικού έργου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, έργου, το οποίο είμεθα βέβαιοι

ότι θα τονωθεί αποφασιστικά με τη γνώστη αγάπη Σας για όλους τους ανθρώπους και τους λαούς, που προσδοκούν ελπίδα και φως!

● Με την ιδιότητα, εξάλλου, του μέλους της Συμβουλευτικής Επιτροπής του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Εκκλησιών, επιθυμώ, Μακαριώτατε, ύστερα και από ειδική παράκληση και εξουσιοδότηση, να Σας μεταφέρω τον αδελφικό χαιρετισμό και τα εγκάρδια συγχαρητήρια του Προεδρείου και της Συμβουλευτικής Επιτροπής του μεγάλου αυτού πανευρωπαϊκού διεκκλησιαστικού Οργανισμού, του Γεν. Γραμματέως αυτού Jean Fisché^r και των συνεργατών του. Όλοι ενθυμούμεθα με ευγνωμοσύνη τη συμπαράστασή Σας στο έργο του Συμβουλίου και μάλιστα κατά τη διάρκεια της Η' Γεν. Συνελεύσεως αυτού στην Κρήτη. Όπως είναι γνωστό, προάγεται ολοένα και περισσότερο η συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Εκκλησιών και του Συμβουλίου των Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής. Κατά την τελευταία Γεν. Συνέλευσή του στο Sterling της Σκωτίας αποφασίσαμε μάλιστα την τόνωση της συνεργασίας αυτής, όπως επίσης και την ενεργότερη συμμετοχή στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που χαρακτηρίζουν σήμερα τις σχέσεις όχι μόνον ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση, αλλά και ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο, π.χ. ανάμεσα στην Αφρική και την Ευρώπη. Στον ευρύτερο οικουμενικό χώρο είναι πολύ γνωστή η προσωπική Σας οδύνη, αλλά και η ελπίδα, ο ρεαλισμός, αλλά και η ενοραματική ευαισθησία, ο προφητικός ζήλος θα έλεγα, με τον οποίο αντιμετωπίζετε αυτά τα προβλήματα: τη δοκιμασία, την πείνα, την εκμετάλλευση, την αδικία, την προσβολή των δικαιωμάτων του ανθρώπου και την πολλαπλή αποκαρδίωσή του. Είναι γνωστή η επιθυμία Σας, να εδραιωθεί για όλους τους λαούς της γης ελευθερία, ανεξαρτησία, αυτοδιάθεση, αυτοδιοίκηση, κατάργηση των διακρίσεων, αξιοπρέπεια και ειρήνη. Σε κάθε θετικό βήμα Σας, που θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, μπορείτε, Μακαριώτατε, να υπολογίζετε στην ενεργό συμπαράσταση του Συμβουλίου Ευρωπαϊκών Εκκλησιών, το οποίο επικαλείται την ευλογία, την προσευχή και τη συνεργασία Σας.

● Την προηγούμενη Κυριακή, κατά την ώρα της ενθρονίσεως σας, εκατοντάδες Κρήτες φίλοι Σας προσευχήθηκαμε στο Μοναστήρι της Γωνιάς, πλάι στους τάφους των αδελφών της Μονής αιοιδίμων Ιεραρχών Ανθίμου Ροσμαρή και Ιλαρίωνος Κοιμητεράκη και του μακαριστού Αρχιμανδρίτου Αγλαΐου Κοντεκάκη, η διακονία των οποίων στο Πατριαρχείο Αλεξανδρείας δεν έχει λησμονηθεί ασφαλώς. Και είμαι βέβαιος, Μακαριώτατε, ότι κατά την ίδια εκείνη ώρα πολλοί άνθρωποι στην Κρήτη παρακάλεσαν -όπως και εγώ- τον πανάγαθο Θεό, να αναδειξει την πατριαρχία Σας ακόμη πιό δυναμική, πιό αποτελεσματική και ευλογημένη από εκείνη του συμπατριώτη μας Μεγάλου Πατριάρχου Μελετίου Μεταξάκη.

Κατά την επίσκεψή του στο Κάιρο, ο Γεν. Διευθυντής της Ο.Α.Κ. έγινε δεκτός και από το Μακαρ. Πατριάρχη των Κοπτών Σενούντα Γ' και είχε μακρά συζήτηση μαζί του για επίκαιρα διεκκλησιαστικά θέματα. Ο Κόπτης Πατριάρχης εξέφρασε τη μεγάλη εκτίμησή του για το νέο Πατριάρχη Αλεξανδρείας.

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΣΤΟ ΣΙΝΑ

Κατά την πρόσφατη επίσκεψή του στην Αίγυπτο, ο Γεν. Διευθυντής της Ο.Α.Κ. πραγματοποίησε προσκύνημα στην Ιερά Μονή της Αγ. Αικατερίνης του Θεοβάδιστου Όρους Σινά, όπου φιλοξενήθηκε με εγκαρδιότητα και είχε χρήσιμη συνεργασία με το Σεβασμ. Αρχιεπίσκοπο Σινά κ. Δαμιανό. Επίσης επισκέφθηκε το Ησυχαστήριο της Φαράν, όπου γίνονται αξιόλογες αναστηλωτικές εργασίες, αρχαιολογικές έρευνες και μετατροπή του περιβάλλοντος χώρου σε πραγματική θαση.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ: ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ

Διαπιστώσεις και προτάσεις του συνεδρίου

Κατά τη λήξη του συνεδρίου αριθμ. 848, τα μέλη του ψήφισαν ομόφωνα και ανακοίνωσαν τα παρακάτω:

«Τα μέλη του συνεδρίου, ύστερα από τις αξιόλογες εισηγήσεις και τις διεξοδικές συζητήσεις που έγιναν, πιστοποιήσαμε και θεωρούμε χρήσιμο να ανακοινώσουμε τα ακόλουθα:

A) Χαιρετίζουμε την οργάνωση αυτού του Α' Παγκρήτιου συνεδρίου, που έδωσε την ευκαιρία:

1) Για διαπροσωπική κοινωνία υπεύθυνων ανθρώπων από το χώρο της κρητικής λαϊκής μουσικής (ενόργανης, ριζίτικου, μαντινάδας) και ειδικών επιστημόνων,

2) Για επισήμανση των βασικών προβλημάτων αυτού του χώρου και

3) Για από κοινού αναζήτηση τρόπων αποτελεσματικής αντιμετώπισής τους.

B) Διαπιστώσαμε, ότι, όπως ολόκληρος ο πολιτιστικός μας βίος, έτσι και η μουσική μας παράδοση βρίσκεται σε ένα κρίσιμο μεταβατικό στάδιο και κάτω από έντονη πίεση παραγόντων, που παραμορφώνουν την αυθεντικότητά της. Τέτοιοι παράγοντες είναι μεταξύ άλλων:

1) Η μεταβολή του παραδοσιακού τρόπου ζωής, που διαβρώνει την υποδομή, πάνω στην οποία στήριχθηκε η μουσική μας παράδοση.

2) Η αυξανόμενη παρεμβολή και αβασάνιστη υιοθέτηση ξένων προτύπων, που ωθούν την παραδοσιακή μουσική στο περιθώριο της ζωής του κρητικού λαού και ιδίως των νέων.

3) Η αλόγιστη χρήση σύγχρονων τεχνικών μέσων (ενισχυτών, μεγαφώνων και ποικίλων ηλεκτρονικών οργάνων) σε χώρους ελάχιστα κατάλληλους για σωστή επικοινωνία και ψυχαγωγία. Οι ειδικές εισηγήσεις επισήμαναν τις παραμορφωτικές συνέπειες αυτής της κατάχρησης για την ποιότητα του ήχου και τους άμεσους κινδύνους για την ψυχική και σωματική υγεία των ανθρώπων από τις σύγχρονες θορυβώδεις διασκεδάσεις.

4) Η αυξανόμενη εμπορευματική και καταναλωτική νοστροπία και η κακοποίηση της δημοτικής μουσικής από ανθρώπους μειωμένης υπευθυνότητας και ικανότητας και από ποικίλα, εντελώς ανεξέλεγκτα, κερδοσκοπικά κυκλώματα.

5) Η ανησυχητικά μειωμένη αντίσταση τόσο του λαού, όσο και υπεύθυνων φορέων, στις παραπάνω παραμορφωτικές καταστάσεις.

G) Παρά τις παραπάνω και πολλές άλλες δυσμενείς εξελίξεις που κάνουν ανέορτο το σύγχρονο βίο και δυσχεραίνουν την επιβίωση της μουσικής μας παράδοσης, το συνέδριο διαπιστώνει:

1) Ότι στην ενόργανη μουσική παράδοση και στον ποιητικό λόγο της Κρήτης ευνπάρχουν δυναμικά στοιχεία, που εγγυώνται την αέναη αναγέννηση και επιβίωση αυτής της παράδοσης.

2) Ότι ο δυναμισμός αυτός είναι σε θέση να αντισταθεί

δημιουργικά στις σύγχρονες προκλήσεις.

3) Ότι όμως, για να κατορθωθούν τα παραπάνω, απαιτείται:

α) Περισσότερη έρευνα και βαθύτερη γνώση,

β) Εγκατάλειψη προκαταλήψεων και αδικαιολόγητων αντιθέσεων (π.χ., όσον αφορά στα μουσικά όργανα και τις τοπικές παραδόσεις της Κρήτης),

γ) Πιο υπεύθυνη στάση και ενεργός προσπάθεια της κρητικής οικογένειας και μάλιστα της μάνας, ώστε να διαμορφώνονται ισχυροί δεσμοί της νέας γενιάς με την παράδοση και τη φυσιογνωμία του νησιού μας.

δ) Συνεργασία όλων εκείνων που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με την κρητική μουσική και ιδιαίτερη ευθύνη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων.

ε) Συντονισμός της έρευνας και των λοιπών δραστηριοτήτων γύρω από την κρητική μουσική. Το συνέδριο επισημαίνει την υποχρέωση των Α.Ε.Ι. της Κρήτης να ενεργοποιήσουν ακόμη περισσότερο και προς την κατεύθυνση αυτή.

στ) Επανεξέταση της πολιτιστικής πολιτικής του Κράτους και αναπροσαρμογή του όλου συστήματος των επιχορηγήσεων από το Υπουργείο Πολιτισμού, με κύριο κριτήριο τις άμεσες απειλές της παράδοσης του λαού και τις ανάγκες των φορέων, που εργάζονται παραγωγικά για την ανακαίνιση και ενδυνάμωση των ριζωμάτων του πνευματικού μας βίου.

ζ) Εξέταση του όλου φάσματος της παραδοσιακής μουσικής παιδείας που παρέχεται σήμερα στην Κρήτη (στο δημόσιο και ιδιωτικό χώρο), καθώς και ικανοποίηση του αιτήματος των συνέδρων, να ιδρυθεί στην Κρήτη δημόσια σχολή κρητικής μουσικής και χορού, τόσο για παιδιά της Μεγαλονήσου, όσο και για κρητικόπουλα της διασποράς.

η) Εντατικοποίηση και ανάλογη χρηματική ενίσχυση των φορέων, που ασχολούνται με την έρευνα, συλλογή, διατήρηση και διάδοση της πολιτιστικής κληρονομίας της Κρήτης.

θ) Διάθεση από τις Ε.Ρ.Τ (ραδιοφωνία και τηλεόραση) περισσότερου χρόνου για τη μετάδοση του ριζίτικου, της μαντινάδας και των άλλων θησαυρών της μουσικής παράδοσης της Κρήτης, με ισομερή χρήση του βιολιού και της λύρας.

ι) Σύμπραξη όλων των ενδιαφερομένων, ώστε να γίνει πράξη το ταχύτερο δυνατό η πρόταση που έκαμε ο Γεν. Διευθυντής της Ορθοδόξου Ακαδημίας Αλέξανδρος Παπαδερός και αποδέχθηκαν ομόφωνα οι σύνεδροι. Η πρόταση αφορά στην ίδρυση και λειτουργία σε (συνεταιριστική βάση) ενός πρότυπου κέντρου κρητικής διασκέδασης, στο οποίο θα ακολουθούνται με αυστηρότητα οι κανόνες αυθεντικού κρητικού γλεντιού και το οποίο θα

ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΚΕΚ

Ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Λένινγκραντ και Νόβγκοροντ Αλέξιος, Μέλος της Ο.Α.Κ., ύστερ' από μακρά θητεία στο Προεδρείο του Συμβουλίου Εγρωπαϊκών Εκκλησιών (ΚΕΚ), εκλέχθηκε Πρόεδρος αυτού κατά την πρόσφατη συνεδρία των αρμοδίων οργάνων του ΚΕΚ στη Γενεύη (25-31 Μαρτίου 1987), στην οποία το Οικουμενικό Πατριαρχείο εκπροσώπησαν ο Σεβασμ. Μητροπολίτης Ελβετίας Δαμασκηνός (μέλος του Προεδρείου) και ο Αλέξ. Παπαδερός (μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής). Είναι η πρώτη φορά που επικεφαλής του πανευρωπαϊκού διεκκλησιαστικού αυτού οργανισμού εκλέγεται ένας Ορθόδοξος. Οι ευθύνες του αξιώματος, πολύ μεγάλες αυτές καθ' εαυ-

Από την πρόσφατη συνεδρία του ΚΕΚ στη Γενεύη. Ομιλεί ο νέος Γεν. Γραμματέας J. Fischer. Στην πρώτη σειρά (δεύτερος από αριστερά) ο νέος Αντιπρόεδρος J. Arnold, ο A. Παπαδερός και ο Ελβετίας Δαμασκηνός. Δεξιά ο Αρντελ (Τρανσύλβανιας) Αντώνιος.

τές, έγιναν ακόμη πιο βαριές ύστερ' από τις αποφάσεις της πρόσφατης Γεν. Συνέλευσης στη Σκωτία (πρβλ. ΔΚ 4/1986) και τον ευρύ προγραμματισμό που καταρτίσαμε στη Γενεύη. Ελπίζομε, ωστόσο, πως με την αναμενόμενη αγαστή συνεργασία με το νέο Αντιπρόεδρο Αγγλικανό John Arnold και το νέο Γεν. Γραμματέα Jean Fischer, αλλά και την ενεργό συμπαράσταση των λοιπών μελών του Προεδρείου και της Συμβουλευτικής Επιτροπής, των στελεχών του ΚΕΚ και μάλιστα των 118 Εκκλησιών – Μελών του, θα επιτευχθεί η εκπλήρωση των στόχων που έχουν τεθεί για αποτελεσματική διακονία των λαών της Ευρώπης, προαγωγή της ενότητας και στερέωση της ειρήνης.

μπορέσει έτσι να λειτουργήσει ως εκπαιδευτήριο και εργαστήριο διασύνδεσης της παράδοσης με τις απαιτήσεις της σημερινής ζωής.

- Δ) Τα παραπάνω έχουν νόημα και μπορούν να κατορθωθούν εφόσον ο άνθρωπος της Κρήτης θα παραμείνει δρθιος και ακέραιος μπροστά στις προκλήσεις των καιρών μας και θα αντικρύσσει αποφασιστικά τις παραμορφώσεις της προσωπικότητας και του ήθους του.
- Ε) Οι σύνεδροι εκφράζουν τις ευχαριστίες τους προς την Ορθόδοξη Ακαδημία Κρήτης και τους λοιπούς συντελεστές για την οργάνωση του συνεδρίου και παρακαλούν την Ακαδημία να συνεχίσει αυτή την προσπάθεια με ανάλογες συναντήσεις, αφιερωμένες σε ειδικότερα

ΑΝΑΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΜΑΣ

Παρατηρήσαμε ευχαρίστως, ότι διάφορα έντυπα αναδημοσιεύονταν κείμενα του Δελτίου μας. Δηλώνουμε πως είναι ελεύθερη η αναδημοσίευση, με την προϋπόθεση ότι θα αναφέρεται η πηγή.

θέματα (σχέση εκκλησιαστικής και λαϊκής μουσικής στην Κρήτη, ο ποιητικός λόγος της Κρήτης από γλωσσική άποψη, το ριζίτικο, τα λαϊκά όργανα, χοροί και ενδυμασίες, μέθοδοι διδασκαλίας της κρητικής μουσικής κ.λπ.).»

«ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΚΑΤΑΛΛΑΓΗΣ»

Τριμηνιαίο περιοδικό
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ
730 06 Κολυμπάρι – Χανιά.

Τηλέφ.: 0824-22245 TELEX 0291253.
Διευθυντής Συντάξεως και μπεύθυνος κατά το νόμο:

Αλέξανδρος Παπαδερός.
Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Κων/νος Σανιδάς
Ιωαννίνων 6 – Μοσχάτο

Τηλ.: 9414233

Ετήσια συνδρομή δρχ. 200

εξωτερικού δολλάρια 5

Εμβάσματα: ΑΤΕ – Χανιά, Λογαριασμός 4233/3260

Τιμή τευχούς δρχμ. 20

Γίνονται δεκτές προαιρετικές εισφορές

Για τα μη ενυπόγραφα κείμενα την ευθύνη έχει ο Διευθυντής
Συντάξεως